

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neoploze sve pokvart“, Narodna poslovica.

Oglaš, prijaviti na listu...
 Noveci za parobrod...
 K...
 The list...
 Čakovačkog...
 Tiskara...
 Broj 57.

Iskazi svakog otoka i potka...
 Netiskani dopisi...
 Predplaćiti...
 Izvan...
 Pojedini broj...
 Uredništvo...
 (Via Sibenjo)...
 nasloviju sva pisma i predlać.

Odgovorni urednik i izdavač: Josip Main. — U nakladi tiskare J. Krmepčić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Zalostni pojavi.

Otok Krk, 18. srpnja 1902.

Lane sam se vozio parobrodom po zapadnoj istarskoj obali. Kad potujem rado posnim na sve, ali najviše na stanje našega naroda. Vrieme bilo krasno; lazno mi je bilo obići vas parobrod: u sobi ispod palube — odredjenoj za otmjenije putnike, ili recimo za svakoga tko bolje plati, našoj sve same talijanske novine; i kad bi talijanske dobre... ali sve same irredentističke, one koje su skroz i skroz protuaustrijakim, a dosta njih i protivhrvatskim... a med putnici biva i „velemožnih“, i „poglavitih“, i „prečastnih“... koji se svi hrane austrijskim hljebom... Čudnovato! Nigdje nećuh niti jedne hrvatske riječi. Prošetah se parobrodom... očahnuh, kad sam ipak čuo neke žene, koje se ukrcale u Humka te iste u Trst, gdje hrvatski govore. Svako toliko vraćah se do blizu njih i — naslađivah se! Pomisliah, je li moguće da se ovuda nevozi nijedan Hrvat — pa neće da hrvatski govori!

Letos se vozih „Panonijom“ do Dalmacije. Tu se govorilo i ovako i onako, ali najviše znate kako?.. njemački! slegh s ramenima, odaljih se, mrmrljuć nešto u sebi: bili će to Niemci, jer čitam u novinah, da oni i Talijani svuda niču, kako i sircika i pirika!

Pregledah vas parobrod, pa svojim očima nemogoh vjerovati. U dvorani — krasnoj dvorani prvoga mjesta, dosta novinah... ali da bi jedne jedincate bilo hrvatske — već sve do jedne njemačke, a kako za ruglo jedina poljska („Čas“) — pa još mi naši dobroćudni Hrvati blebeču o nekom hrvatskom sinjem moru, o nekih kremen-Hrvatih, o nekom hrvatskom kraljevstvu, hrv. brodarstvu!

Zabolilo me u srcu... kako je to moguće! Nije li ovo parobrod ug-hrvatskog društva — ne obilazi li on hrvatske kra-

jeve, hrvatske žale — nevozi li se s njim i Hrvata? Ipak ja pričam živu istinu! Kako na moru tako i na kraju. Ono što se klata svetlom, ono što obće s inostranci, a tudjimi narodi, to hoće odmah da naučice zaboravi na svoj hrvatski materinski jezik, hoće da se pretvori ili u Talijana ili u Njemca ili... u koga hoćeš, samo neće da ostane ono što jest.

Poznačem supruga: muž je čisti Slovenac, majka Hrvatica, a s djetetom govore talijanski... drugi par poznačem, žive u Puli: obojica iz otoka, seljčkih roditelja, doma govoreći hrvatski, govorili „čaća, mama“ — a sada u Puli radjaju djecu sve same Rudolfe, Henrike, Amalije, Antoniette, itd., koja djeca neznadu niti jedne riječi hrvatske. Izrodi, izdajice svoga roda! Opet drugi par: muž je Hrvat iz Dalmacije, došao do nekakve službe ili časti u Štroma, bočmana, kako li to već zovu; oženio se s Hrvaticom iz srednje Istre, koja služila u Puli, sada se pogospodičila, sada s djecom govore samo talijanski, a sinčinju — malu curicu doma zvanu Duminu, prozvali „Meneginom!“ Takovi Talijani napučuju istarske gradove. Sram jih bilo.

Poznačem momka — čestita momka iz ovoga otoka u službi c. i k. mornarice, koji preporučio doma svojim, da za Boga nepišu mu na listu naslova u hrv. jeziku, jer da mu se rugaju! Jadni moji hrvatski junaci; ali neće vam se hrv. vašemu jeziku rugati, ako bude trebalo zapovjedati vam da sruete u — kakov drugi viški boj!

Jednoč sam se vozio iz Rieke na otok. Među putnici bila gospođa, Hrvatica nabožena, žena otmena Hrvata na otoku. Sohar ili kamarier, bio mali isto iz otoka, koji dok nije došao na parobrod ug-hrvatskog društva nije znao nego hrvatski, kako ga je majka naučila — dakle jučer čoban. Pak? gospođa ga upozorivala na svoju priljagu, kako i što da joj odnese

pusta marva; već iz zavisti i mržnje protiv naše škole i spasonosnog djelovanja naše družbe. Prkos-škola je to, kao što je i ona u Labincima i njezina blizina uljevala je u srca onoga našega naroda još i većega žara i zanosa, ta ga blizina poticala da se još i jače stisne uz svoju kuću, uz svoju školu i k onima, koji su mu ju namakli.

A ta privrženost dobroga puka očitovala se najbolje na dan otvorenja one škole. Bilo je to odista pravo slavije. Povorka ljudi, predvodjenih svećenikom Talijanom, za kojega znaju, da im nije sklon, išla je polako iz crkve put škole, put one biele i liepe zidanice, u koju narod gleda s puno nade, s puno vjere i ljubavi. Ta kuća, ta zgrada — to im je sada sve — drugo i nemaju — ta i crkvu im već otilmju. Ali tu zgradu, tu školu im neće oteći nitko, ona će im od sada biti i odgojiliste i hram, u kome će učiti spoznavati Boga u liepoj, rodjenoj riječi, koja ide ravno k srcu. Od tada ona njihova velika nada i vjera, odtuda i ljubav, kojeg bi oni ljudi od sunca potamljenih obraza i krutih, zuljevutih ruka, htjeli da

na kraj, i govorila s njime — čujte! — talijanski! Mali odgovarao, šiora si, si šjora.

Takovi smo mi Hrvati! Pripovjedao mi čestiti Slovenac, a kime sam se slučajno sastao, nekaki činovnik u Puli, da on pri zadnjih izborih bio odlučio nikako ne dati svoga glasa Rizzi-u; ali „poglaviti“ nije se stidilo s dohtorom Bodolom obilaziti kočijom svoje „prijatelje“; pa „daj i daj“, sili i sili, naderjal ga, da jim i on svoj glas da, kako jim ga je i dao. Da je imao značaja nebi bio, ali... Sam je sebe odsudjivao, pa pričao mi o Trstu: — kako je on kako diete i sam molio, i čuo moliti samo slovenski Svetom Antonu novom!! A danas?!

Živim med narodom. Na našem otoku je samo hrvatska krv. Dobro. Imade jih stotine i stotine po svietu, i po moru i po kraju, najviše u Americi. Silesija listova pada svaki dan na naše pošte. Drago mi je kad i kad pogledati na adrese, što biste rekli? Na sto adresa, neznam ako ćeš jih naći pet hrvatskih, svi drugi talijanski. Sve samo „al šinjora, ala šinjora, sa bezbroj slovničkih pogrešaka (singor, singora); otvori list, unutri u svakom: „drugi moji roditelji“; „mila moja ženo“, „ljubezna moja Ante“, „moj rodjeni brate“ itd. uvijek hrvatski, nikad talijanski. I taj talijanski naslov među naši seljaci, koji neznadu možda niti riječi talijanske, oni naši ljudi, koji Talijane proklinju, koji jih porugljivo zovu „popardili“ itd. Čemu dakle ta opreka? Jadni moj narode!

Oj vi prosvjetitelji naroda: učitelji, svećenici, sveučilišni djaci, gimnazijalci, gdje ste? što radite? Što učite tu djecu, čemu putite taj narod? Imade vas koji se trudite i nastojite da probudite u narodu svijest, ali gdje je plod?

Tko se na ovakove zalostne pojave negane, tko ne plane na obranu svoga roda i jezika, tko se ne prene na ovakov

obujme sve one, koji su ikoliko doprineli toj njihovoj sreći, njihovoj obrani. Od tuda ona silna, neizmjeriva ali ista himna u suznim očima zamiljiva blagodarnost našoj družbi, njihovoj spasiteljici i dobroćiniteljici!

Oni čute da su očuvani, i da ih tudja sila neće potlačiti, niti će im tudji otrovni dah rastrovati mladu i zdravu krv njihova podmladka. Oni to osjećaju i za to treba k njima u njihovu sredinu, da se vidi i spozna kolika je njihova zahvalnost, tamo treba među one ljude, da se vidi, da se čuje koliko puta je blagoslovljen svaki novčić koji je pomako gradnju liepe škole, tamo treba ići onima, koji poznaju našu družbu samo po imenu, a da nisu za nju žrtvovali ni jednoga filira, tamo među onaj narod bi trebalo ići onima, koji jeste nisu svjestni o sitnoj, velikoj i uzvišenoj zadaći, što ju naša družba ima u našem narodu — tamo bi trebalo onima, koji bi hteli da diraju u ono malo našega siromastva, tamo bi trebalo onima, koji veće, da su naši ciljevi mutni i nejasni, tamo bi trebalo našim imućnikom, kojih bi — uvjeren sam — potresla do

prezir svoga jezika; on nezaluzi da na dvie noge hodi.

Promišljajuć na ovakove družbene grđobe, moras u srcu očuliti bol, moras odlučiti hoću da postupam kako i blage uspomene profesor Kurelac: neću da govorim izim slučajja ljute potrebe — nego sa svakim i svagdje samo hrvatski. Počmimo jedanput!

Zaključak: ako uza sve odnarodjivanje naše krvi, ipak naš narod raste, to ga čuva sami Bog.

Istarski sabor.

VIII. sjednica.

U Kopru, dne 12. julija 1902.

Prisutni: predsjednik Campitelli, vladin zastupnik Fabiani i 27 zastupnika. Izpričani su zast. Laginja i Marchetti.

Važna izvjava manjine. Kad je tajnik Vareton pročitao L. interpelaciju manjine, naime onu zast. Andrijičica glede porabje jezika kod pomorskih oblasti, oglasio se je za rieč zast. Spinčić. Predsjednik mu je na to rekao, da nema razprave o interpelacijah.

Spinčić mu veli na to, da ima postaviti upit na predsjednika i da ima pravo postaviti ga na temelju § 20 pravilnika: Na to reče po prilici sljedeće: Ova interpelacija bila je predana predsjedniku hrvatskim jezikom sastavljena. Nju zajedno sa raznim drugim interpelacijami i nekojimi predlozi odnesli smo dr. Laginja i ja predsjedniku i rekli mu, neka se te interpelacije i predlozi čitaju u saboru u hrvatskom, odnosno slovenskom jeziku, opazkom, da sve je slobodno dati ih prevesti i tkočder u talijanskom prevodu pročitati.

Predsjednik nije hotio o tom ni čuti. Mi smo već sili toga njegovoga postupka, kojega za stalno neodobrava ni većina našega naroda kao i svakoga drugoga i

dna duše privrženost onoga naroda našoj majci demovini i oni bi našu družbu podpirali obilnije, nego li to do sada čine, tamo bi napokon trebalo ići svim onim našim rodoljubima, da ondje od poštenoga naroda onoga i u krajnoj točki naše zemlje prime najsrdačniju hvalu i blagoslov izprošen u Boga za sve ono, što su oni do sada učinili za nj i za braću njegovu.

Kišovita se je večer spuštala na zemlju kada smo se oprastali s onim dobrim ljudima. A nas je odozdo gledao Poreč mrk i jalan radi naše slave i sreće onoga našega puka. Nego taj mrki pogled nas nije nimalo ustrašio — mi smo otišli sa spokojnim osjećajem, da smo ono našu školu, a po tome i onaj narod ostavili u dobrim rukama vrsnoga mladića g. Ivana Nežića učitelja i ravnatelja one škole. Njegovo djelovanje bilo je već do sada okrunjeno liepim uspjehom, tako da je već u više navrata po više djece izstupilo iz „Legine“ i upisalo se u našu školu. Danas polazi tu školu 62 djece, dočim se u početku upisalo samo 48.

(Dalje sledi.)

PODLISTAK

Izvjestaj tajnika Viktora Cara Ewina,

član na glavnoj skupštini „Društva sv. Cirila i Metoda“ dne 12. junija 1902.

(Nastavak.)

Čas pako, kada se obavilo otvorenje naše škole ostati će u vječnoj uspomeni ne samo naših vriednih Vabrižana, već i svega okolišnjega našega puka. A mislim, da ni gospoda njihovi susjedi neće toga dana zaboraviti tako lahko. Kako su onoga dneva bili sićušni — oni i ona kuća, što ju je nekoliko koracaja dalje od naše zgrade sagradila „Lega nazionale“, koja je čekala sve dotle, dok smo mi došli s našom školom, i tekar onda se je sjelila, da ima i u Vabrigi ljudi, koji bi radi, da im djeca nauče čitati i pisati i tekar onda nam promisljati, kako bi i ona tamo narinula jednu svoju školu, ali ne iz ljubavi do onog puka, koji premda se nalazi na vratima drugoga glavnoga grada Istre, bio je ipak kroz ljeta i ljeta napušten kao

